

stavimo poslopje, ali pa naj življenje samo razvijemo. Za didaktično podlago nam torej naj služijo tiste znanosti, ki so s tem življenjem najtesneje zvezane. Zato pridejo v prvi vrsti socialna in naravna znanstva v poštev. Mislim, da naj ravno ta znanstva služijo kot temelj vse izobrazbe, ker so njihovi problemi najbolj slični problemom, ki so vsakemu znani in jih vsak čuti sam.

Za socialno izobrazbo bomo pripravljali z zgodovinsko in kulturno snovjo in v kratkem času bomo čutili tudi potrebo po pravu. Tuje kulture bomo opazovali in tako tudi dospeli do spoznavanja jezikov. Istotako pridemo tudi pri prirodnoznanstvu po raznih študijah do spoznavanja jezikov. Počasi bomo pač dospeli od konkretnih do abstraktnih študij.

Ta pot, ki sem jo sedaj začrtal, bo gotovo najboljša. Saj nas tudi praksa in vsakdanje življenje uči, da imajo predavanja o prirodnoznanstvu navadno največ poslušalcev. — Omenjam pa, da tudi tukaj kakor v šoli nazorila jako vplivajo in pogostoma tudi vabijo. Omenjam predavanja s pomočjo skioptičnih slik.

Kdo naj uči?

Tudi tukaj poznam samo en odgovor: vsakdo, ki ima potrebne znanosti in veselje do tega. V mestih in trgih je lahko dobiti zmogljivi ljudi. V vaseh je sicer to težje. Tukaj pač pride v prvi vrsti učitelj v poštev. Saj je tudi njemu najljubše. On pozna ljudstvo in njegovo mišljenje. Pozna tudi jezik naroda, tako da lahko tudi v domačem jeziku pove, česar bi ljudstvo v pismenem ne razumelo. Brez strahu torej na delo, ne se oziraje na težkoče, ki jih bomo imeli. Ne mislimo že sedaj na plačilo; če pa pride, bomo tembolj veseli in srečni. Mnogo težkoč in neprijetnih uric nas čaka v življenju.

Obenem pa je tudi potrebno, da razpolaga učitelj naroda čez vse znanstvo, bodi si teoretično, še bolj pa stvarno. K temu pa tudi pripominjam, da je potrebna tudi gotova izvežbanost v učenju, to se pravi v predavanju, ki si jo naj že prisvojimo za časa študij. Še tretja in važna točka pride v poštev. To je veselje do tega dela. Učitelj brez tega ni učitelj, temveč ugonobitelj. — Če ima učitelj vse te lastnosti, potem je sposoben za ta posel, tedaj ni samo učitelj naroda, temveč tudi vodja, pomočnik, organizator, bojevnik in apostol. In to mora biti; zakaj narod ima najfinjši čut za to, če učitelj z ljubeznijo in veseljem dela. Mi rabimo za ta posel olikanih in vnetih ljudi, olikanih in delujočih obenem.

Kaj je olika? Olika je samosvojnost v upravičenih razmerah.

Hrabcst in zvestoba, fantazijo in ljubezen do človeštva mora imeti učitelj. Ne potujočih govornikov, ki svoje znanje hranijo le v napiljenih referatih, temveč mož in ženi rabimo, ki vsak hip lahko o katerem poglavju svoje stroke predavajo in razpravljajo; zakaj le v tem slučaju si poslušalec misli: pri bogati mizi sem sedel.

Vsako posamezno predavanje naj bo nekaj umetniškega. Vse stranske stvari naj odpadejo. Samo glavne točke naj se naslanjajo ena ob drugo. Tudi ni potrebno in je tudi nemogoče, da se poda vse v popolni stvarni obliki. Luknjice nam bodo zmeraj preostajale; saj govor ali predavanje ni nikak leksikon. Pač pa naj bo vsako predavanje nekaj dovršenega. Kakor drama naj vpliva na poslušalce. Naj ima tri točke kakor ta in poslušalec se naj loči od predavanja zadovoljen in z dobrimi in čistimi mislimi. Predavanje naj tvori zase celoto in raj ne bo namenjeno samo znanstvu, temveč naj bo za poslušalca tud nekaj umetniški užitek.

(Konec.)

Tovariši, ki želé takoj mesta na družbini slovenski šoli v Kopru, naj se brez odloga zglase osebno ali pismeno pri podpisnem ali pa naravnost na »Ravnateljstvo družbe sv. Cirila in Metoda za Istro« v Opatiji (Volosko). Za značaj, oziroma veljavnost javnosti je poskrbljeno. Plača je enaka plači deželnih učiteljev v vsem in vseh slučajih.

Josip Valentič

nadučitelj in dež. poslanec pri Sv. Antonu pošta Dekani, Istra.

Književnost in umetnost.

»Slovan«, mesečnik za književnost, umetnost in prosveto, je v svoji 10. številki priobčil krasno sliko Bleda, delo naše goriške umetnice Melite Rojčeve. (Večbarvno). Izmed beletristike je posebe imenovati črtico »Umrli je«, eno izmed najboljših stvari, kar jih je napisal g. Milan Pugelj. O letos umrlem velikem Svedu Strindbergu je napisal esé g. Fran Albrecht; njegov spis je prav gladko čiten in zanimiv (tudi slika Strindbergova je priobčena). Prostoslav Kretanov nadaljuje svoj spis o Aškercu (zasnovan na podlagi korespondence), istotako razvoj Aškercjev v zadnjih letih njegovega življenja.

Jako obširen listek bo zbudil zanimanje v najkulturnejših slojih našega naroda.

Risanje. Prav sedaj, ko bo treba počevati risanje po novem učnem načrtu, ki ga je izdalo ministrstvo med drugimi tudi za ljudske in meščanske šole, nas je razveselil profesor F. L. Rodt v Komotavu z novo (tretjo) izdajo svojih pisem v pouk v risanju (**Zeichen-Unterrichts-Briefe**). To nova izdaja je urejena docela po novem učnem načrtu in prekaša daleko prejšnjo izdajo. V nji podaja avtor učno stvarino za eno-, dvo-, tro- in osemrazrednico v vsi podrobnosti. Učna snov je razdeljena časovno, in učitelju je pripravljena za pouk v risanju na podlagi te knjige prava igrača. V tej krasni zbirki dobi učitelj vsa potrebna navodila tako glede risbe kakor glede barve; na razpolago mu je nebroj risb, skic in jako ličnih barvenih ornamentov. Posebno dobro obravnava avtor ornament in njega uporabo, perspektivo in risanje uporabnih predmetov ter pokrajin. V tej novi izdaji pa najdeš tudi navodilo in vzorce, kako naj si učenci okrase ovitke svojih zvezkov s šablonami, ki si jih napravijo sami. Učitelj za zosname iz nje, kako si napravi sam zbirko objektivov, ki jih more s pridom uporabljati za risanje ne da bi bilo treba izdati za nje sploh kak vinar. Zbirka prof. Rodtovih pisem za pouk v risanju ima toliko vrlin, da jo morem vsakemu učitelju kar najtopljeje priporočati. Nobena šola naj ne bo brez tega izbornega dela. Ker se dobi knjiga, ki stane K 16,86, tudi na mesečne obroke, si jo more umisliti tudi vsak učitelj zase.

A. Sič.

Še enkrat opozarjamo vse tovariše, da se vrši **abiturientski sestanek** narodno-radikalnega, socialističnega in sploh naprednega dijaštva dne **15. in 16. septembra** v Ljubljani v veliki dvorani »Mestnega doma« s sledečim vzporedom: 1. Narodno-radikalni program. 2. Sokolstvo in narodni radikalizem. 3. Vprašanje naraščanja. 4. Počitniška zveza. 5. Slovenstvo in Jugoslovanstvo. 6. Organizacija. 7. Naše delo v akademskih društvih. — Otvoritev sestanka je 15. septembra ob pol devetih. Za brezplačna prenočišča je poskrbljeno. Posameznih vabil ne bomo razpošiljali. Somišljeniki, udeležite se gotovo sestanka! **Pripravljalni odbor.**

Srednješolski vestnik.

**** Imenovanja na srednjih šolah.** Naučni minister je imenoval na izpraznjena mesta drž. srednjih šol: prof. na deželnem realnem gimnaziju v Pazinu Ernesta Bonmassarja na državni gimnaziji v Pulju; pravega učitelja na deželnem realnem gimnaziju v Pazinu Julija Montagnija na državni gimnaziji v Kopru; profesorja na drž. gimnaziji z nemškimi učnim jezikom v Mor. Ostravi Gustava Müllerja na drž. realko v Mariboru; pravega učitelja na drž. realki v Idriji dr. Ivana Pregelja na drž. gimnaziji v Kranju; prof. na drž. gimnaziji v Pulju Petra Savoja na drž. gimnaziji v Kopru; prof. na drž. gimnaziji v Kranju Antona Sušnika na prvi drž. gimnaziji v Ljubljani. Minister je nadalje imenoval za prave učitelje na drž. srednjih šolah provizorične učitelje dr. Oskarja Bendo z drž. realke v Trstu; na drž. realko v Ustju; dr. Frana Kotnika z drž. gimnazije v Celovcu na isti zavod; suplente Leop. Andreeja z drugega drž. gimnazija v Ljubljani na državno realko v Idriji; Ivana Krajca z drž. gimnazije v Kranju na drž. realko v Idriji; Vincenca Marinkota z drugega drž. gimnazija v Ljubljani na državni gimnaziji v Kranju, Josipa Marna z drž. gimnazije v Trstu na drž. gimnaziji v Kranju; Antona Rabuzo od drž. gimnazija v Mariboru za samostojne gimnazijske razrede s slovenskim učnim jezikom v Celju; Josipa Schweigerja z drž. realke v Ljubljani na dugi državni gimnaziji v Ljubljani; Ivana Tabia z drž. gimnazija v Gorici za isti zavod; za provizoričnega učitelja na drž. gimnaziji v Kočevju suplenta dr. Otona Laxa istotam. — Imenovan je profesor dr. Franc Handl na celjski gimnaziji za profesorja na dunajski Elizabetni gimnaziji.

Politiški pregled.

*** Nov načrt za prodiranje nemštva.** Pred nedavnim so koroške »Freie Stimmen« objavile nov način germanizacije. Pozvale so nemške penzioste, Nemce ki se živijo od obresti svojega imetja, vrtnarje in zasebnike vseh vrst, da se naj iz nemških mest začnejo naseljevati v južnih alpskih deželah ali ob obrežju Jadranskega morja. S par tisoč kronami si je mogoče kupiti lasten dom z vrto, pa tudi najemnina je na deželi manjša kakor v mestih, kjer tožijo zaradi draginje stanovanj. In število takih ljudi, ki bi lahko

šli na deželo, trdijo »Freie Stimmen« ni majhno. Kakšnega pomena bi bilo to za nemštvo, dokazuje sledeče: »S tem bi bilo, kar je za nas Nemce največje važnosti, tudi ojačeno nemštvo na jugu Avstrije, kjer ima izvršiti še zgodovinsko nalogo, predvsem prodiranje do Adrije.« Tako naj bi tujski promet zanesel ob Adrijo četo Nemcev, da bi se tu razširili in tu gospodovali!

*** Ministrski predsednik grof Stürgkh** je toliko ozdravel, da prevzame vrhokem svoje uradne posle. V bodoči seji ministrskega sveta se določi definitivno program za jesensko zasedanje poslanske zbornice.

*** Nevarnost vojne na Balkanu.** V Bolgariji raste vojno razpoloženje. Sodi, da bi Bolgarija Srbija in Grčija, ki je tudi imela zadnje čase konflikte s Turčijo, koncem konca utegnile napovedati Turčiji vojno. V Turčiji ni miru, Bolgari in Srbi so izročeni krutosti Turkov, velevlasti pa le držijo Turško pokonci in ta dela, kar hoče.

*** Denar za vohunstvo.** Neki angleški list pripoveduje, da potrosi Avstro-Ogrska za vohunstvo na leto 1 in pol milijona kron. Italija potrosi 300.000, Anglija 1.200.000, Francoska 1 milijon, Nemčija 1.400.000.

*** Manifest kralja Ferdinanda.** Uradni list bolgarski priobčuje manifest kralja Ferdinanda na narod ob priliki 25letnice vladanja. Kralj izraža v manifestu svoje veselje na naravnost čudovitem napredku Bolgarije v zadnjih 25 letih in poudarja izredno zmogljivi bolgarskega naroda, ki so mu zagotovile častno mesto v civilizovanem svetu. Obenem zatrjuje, da se čuti srečnega da je po svojih močeh sodeloval pri tem napredku.

*** 800 portugalskih duhovnikov eskomuniciranih.** »Osservatore Romano« poroča, da je Vatikan eskomuniciral 800 portugalskih duhovnikov, ki so po ločitvi cerkve od države dobili od republikanske vlade plače in pokojnino in to tudi sprejeli. Vatikan stoji namreč na stališču, da so se vsi duhovniki, ki so sprejeli pokojnino, podvrgli vladi, ki preganja katoliško cerkev.

*** Odprava taks za poroke.** »Neues Wiener Tagblatt« poroča: Da se odpravijo konkubinati in omogoči ubožnejšemu prebivalstvu, da se more poročiti, je finančno ministristvo ukazalo, naj se odpravi pristojbina za cerkvene oklice in poroke, kakor tudi za župnika potrdila pri onih zakonskih, ki predložijo ubožno spričevalo.

*** Posledice Jukičevega procesa.** Češki listi javljajo, da so se nekateri hrvaški poslanci odločili, da se zaradi sedanjih nezgodnih razmer na Hrvaškem presele v Prago, med njimi tudi posl. Radič in Budisavljevič. Hrvaški dijaki, ki so bili dosedaj vpisani na zagrebški univerzi, se vpišejo na jesen deloma na praško, deloma na dunajsko, deloma na graško univerzo.

*** Memoari kralja Milana.** »Journal de Geneve« javlja iz Belgrada: V kratkem bo izdal neki zaupnik srbskega kralja Milana njegove memoare, in sicer v več jezikih. Ti memoari vsebujejo važna razkritja kralja Milana o balkanski politiki Avstro-Ogrske in Rusije.

*** Davki v Evropi.** Iz nekega socialno-demokratskega lista jemljemo sledečo statistiko o davkih, ki pridejo na vsako glavo v spodaj navedenih državah: Anglija 82,06 frankov, Francija 78,98, Nizozemsko 57,59, Avstrija 49,09, Italija 45,04, Nemčija 43,37, Norvegija 42,60, Dansko 41,70 in Belgija 34.—

*** Nove šole za enoletne prostovoljce pri trenu.** Ako se oglasi dovoljno število enoletnih prostovoljcev za službovanje pri trenu namerava vojno ministristvo ustanovit razen že na Dunaju, v Gradcu, v Budapešti, v Pragi in v Jožefovem se nahajajočih šol za trenske enoletne prostovoljce tudi še nove šole v Zagrebu, v Lovu in v Požumu. V vsaki šoli bi potem bilo največ 30 prostovoljcev.

Učiteljski konvikt.

Udeleženci počitniškega tečaja Slovenske Šolske Matice so zbrali za konvikt 24 K. — Če pomislimo, da so udeleženci tega počitniškega tečaja imeli spričo svojih nizkih plač prav obilo izdatkov in da so vrhutek Družbi sv. C. in M. darovali tudi znesek 24 K, moramo njihovo požrtvovalnost označiti s stanovsko in rodoljubno zavestjo, ki bodi vsem drugim v zgled, Zivelil!

Kranjske vesti.

— **Že vse naprej določeno!** Čujemo govoriti, da je namesto okrajnega šolskega nadzornika J. Janežiča določen prof. Dokler v Kranju, ki je seveda klerikalec. Nadalje govore, da ostane g. Černivec, ravnatelj ljubljanskega učiteljskega, le še pol leta na svojem mestu, potem pa

bo nadzornik Dokler imenovan na Černivčevo mesto. Koliko je verjeti tej govorici, pokaže bodočnost. Vsekakor pa je značilno, kake garantije se pletejo s kranjskim šolstvom! Klerikalci ga hočejo na vsak način spraviti na boben!

— **Migljaj s kolom!** Klerikalni učitelj Slomškarij so izdali tiskan imenik vseh Slomškarjev. Značilno je, kako je natisnjeno ime slovitoga Slomškarija, ki je dobil za svoje »zasluge« šolsko vodstvo na Viču. Bere se tako: Ravnikar Jernej naduč. v p. in dež. poslanec, Vič. Nismo vedeli, da imajo že tako blizu pripravljeno zaslužno vpokojenje za Jerneja. To je menda migljaj s kolom, naj se izgubi iz vrst učiteljstva, ker vedno glasuje proti zvišanju učiteljskih plač. Strinjamo se tudi mi s tem vpokojenjem, ker Ravnikar res ne sodi po svojem delovanju med učitelje.

— **Zavednost.** »Slovenec« piše: »Noben naš član in somišljenik bi ne smel imeti ročnega zapisnika, ki ga tiska »Učiteljska tiskarna«, pač pa žepni zapisnik, ki ga letos zopet v drugo izda »Slomškova zveza« in se tiska v »Katoliški tiskarni«. Krajni šolski sveti, kateheti in drugi naši ljudje, bodite tedaj toliko samozavestni in ne pustite se terorizirati od liberalnih šolskih yoditeljev. Letošnji žepni zapisnik bode zelo praktičen in v njem bode tudi imenik članov »S. z.« — Veditelj. Vprašamo: Ali ni to direktno poziv na bojkot? Ali je klerikalcem res že vse dovoljeno? Tudi mi se ravnajmo po tem. Svoji k svojim!

— **C. kr. deželni šolski svet** je sporazumno s kranjskim deželnim odborom in z vodstvom salezijanskega zavoda na Rakovniku nadučitelju Maksu Bajcu v Šmartnem pod Šmarno goro in učitelju ljudske šole v Zgornjih Pirničah, Frančišku Kuhariju, dovolil s 1. septembrom dopust, da se lahko uporablja kot učitelja v salezijanskem zavodu na Ra! kovniku. Dosednja učitelja salezijanske zasebne ljudske šole na Rakovniku, nadučitelj Ivan Kiferle in začasni učitelj Fr. Lončar, sta se 31. avgusta odpoklicala s svojih dosedanjih mest. — Bivša suplentinja dekliške ljudske šole v Ribnici, Karolina Kromar, je imenovana za začasno učiteljico na šestrazredni ljudski šoli v Dobrepolju in dosedanja začasna učiteljica pri Sv. Duhu Marija Kovač, za začasno učiteljico na ljudski šoli v Loškem potoku.

— **Cvet klerikalne žurnalistike.** »Slovenec« prinaša sledečo notico: »Naj-novejši šport liberalnega učiteljstva.« »Učiteljski Tovariš« poroča, da je g. Luka Jelenc na zadnji skupščini liberalnega učiteljstva v Celju v svojem govoru dejal seldede: »Strnjeni v močno falango, bomo zanašali bakljo prosvete v vsako najbolj zakotno gorsko vasico.« Liberalni učitelji se bodo torej zdaj razun drugih podjetij lotili še bakljonoštva. Opozorjamo oblasti na to najnovejšo nevarnost ognja. G. Luka Jelenc, ki je že sam večkrat pogorel, je res tako neroden, da bi znal kaj zažgati.« — Vsekakor ni za »Slovenčeve urednike napočila samo doba kislih kumar, ampak tudi doba kislih — možganov.

— **Iz ljudskošolske službe.** Za provizorično učiteljico v Naklem je imenovana Marija Piškur, za provizorično učiteljico na dekliški šoli v Tržcu Olga Kallinger, za prov. učiteljico na dek. ljud. šoli v Kranju Olga Šavnik, za prov. uč. na deš. lj. šoli Palmira Fajdiga. Za provizor. učiteljico v Loškem potoku je imenovana Terezija Podboj, za provizoričnega učitelja na Raki Jožef Bertonec, za provizoričnega učitelja v Cerkljah Alfonz Završnik. Kranjski dež. šolski svet je dovolil, da menjata definitivna učiteljica na dvorazrednici v Hotedršici Leopoldina Kogej in provizorična učiteljica na enorazrednici v Vojskem službeni mesti.

— **Umrli je** v Ljubljani v 63. letu svoje starosti profesor v pokoju, Davorin Karlin. Pokojni prof. Karlin je bil izvrsten šolnik, ljubezniv družabnik in iskren prijatelj ljudskošolskega učiteljstva. Bodi mu v naših vrstah ohranjen blag spomin!

— **Umrli je** pri Devici Mariji v Polju gospa Antonija Kuhar, nadučiteljeva vdova.

— **Slovenskim staršem.** V kratkem se začne zopet šolsko leto. In tedaj bodo slovenski starši izven Ljubljane premišljevali, kam naj dajo svoje otroke v stanovanje. Kakor nam je znano, so se Nemci v tem oziru organizirali in ponujajo celo slovenskim staršem nemško - nacionalne gospodarje. Posebno važno je to vprašanje za hčerke slovenskih staršev, ki se pridejo v Ljubljano šolat. V tem oziru slovenskim staršem pač ni treba mnogo premišljevat. Naš dični internat »Mladika«, ki so ga ustanovile in ki ga z izvanredno požrtvovalnostjo vodijo naše narodne dame pod vodstvom županje dr. Franje Tavčarjeve, je pač vzoren zavod, komur dajo slovenski starši popolnoma

brez skrbi svoje hčerke. Ta zavod odgovarja vsem modernim zahtevam. In dolžnost slovenskih staršev je, da upoštevajo ta narodni zavod ter mu izročijo svoje hčerke.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Provi-zorični učitelj in vodja ljudske šole v Preski Andrej Vilfan je prestavljen kot tak v Šmartno pod Šmarno goro. Začasni učitelj in voditelj ljudske šole na Osilnici je postal absolvirani učiteljski kandidat Ivan Kunst. Začasna učiteljica in šolska voditeljica v Novem Vintlu je postala izprašana učiteljska kandidatinja gdčna. Mar. Maurin. Začasni učitelj in voditelj je postal v Retečah začasni učitelj Edvard Vidic, absolvirani učiteljski kandidatinji Olga Kramer in Amalija Marinko ter absolvirana učiteljska suplentinja Marija Novak so postale začasne učiteljice na deški ljudski šoli v Škofiji Loki. Bivši sup-plement v Šturjah Herman Kmet je imenovan za začasnega učitelja in voditelja enorazrednice na Colu, izprašana učiteljska kandidatinja Ljudmila Gantar je postala učiteljica v Premu.

—r— **Vpisovanje na ljudski šoli »Mladika«** bode še v ponedeljek, 16. septembra t. l., dopoldne od 9. do 12. ure v pritličju poslopja mestnega deklškega liceja na Bleiweisovi cesti št. 23.

Štajerske vesti.

—š— **Umrla je** dne 9. t. m. po dolgo-trajni bolezni v 36. letu svoje dobe gospa Julijana Rajšpova, soproga tovariša Josipa Rajšpa v Ormožu. Pokojna gospa Rajšpova, ki ostavlja poleg žalujočega soproga še dva sina in dve hčeri, je bila zavedna slovenska žena, skrbna soproga in ljubeča mati. Bodi ji ohranjen časten spomin! Preostalih pa naše iskreno sožalje!

—š— **Iz Štajerskega.** Našemu vrlemu predsedniku Zveze, tovarišu Josipu Rajšpu, je umrla blaga soproga v najlepših letih. Ob tej prebriski izgubi mu izrekam v imenu organiziranega slovenskega štajerskega učiteljstva najgloblje sožalje. — **Za »Zvezo slov. štaj. učiteljev in učiteljic«** Černej, predsed. namestnik.

—š— **Deželni zbor štajerski.** »Tagespost« od dne 1. t. m. piše: »Upanje napraviti štajerski deželni zbor tekem meseca septembra delazmožen, se ne bo uresničilo! Kakor smo že ponovno poročali, so se trudili poslanci ustavovernega veleposestva v zadnjih dveh mesecih ustvariti podlago, na kateri bi naj med obema taboroma, Nemci in Slovenci, prišlo do pogajanj in končno do sporazuma. Posredovalci so dobili sicer tudi od slovenske strani principialno zagotovilo, da so pripravljene stopiti v nova pogajanja, vendar do pozitivnih predlogov ni prišlo in tudi ne bo neposrednih razgovorov med obema taboroma. Pri tem je še stavilo ovire tudi dejstvo, da so bivali v poletnih mesecih nemškonalni in slovenski voditelji daleč proč od Gradca, tako da je posredovalna akcija trpela tudi zaradi neprilike letnega časa. Medtem je pa prišel čas, katerega je določila vlada deželnim zborom za zasedanja, tako blizu, da danes ni mogoče že zaradi kratkega časa računati na delovanje deželnega zbora v prihodnjih tednih. V drugi polovici septembra se zberejo, kakor znano, delegacije in v prvih tednih oktobra državni zbor, ki bo skoro gotovo zboroval še pozno v decembru, kar je tudi še vzrok, da moramo smatrati vprašanje štajerskega deželnega zbora za odgodeno. Gobji se pa upanje, da se bo moglo do decembra še enkrat — in sicer zadnjikrat — pričeti s pogajanja. Skoro gotovo bo vzel vso akcijo v roke namestnik grof Clary, ki je že predzadnja pogajanja vodil z veliko požrtvovalnostjo. Za neizpodbitno pa lahko smatramo, da bo s koncem decembra potekel zadnji rok za delovanje deželnega zbora. Če do takrat ne pride, bo deželni zbor razpuščen.« — Objavljamo to izvestje v informacijo štajerskemu učiteljstvu, ki mu je že z ozirom na regulacijo učiteljskih plač največ do tega, da pride deželni zbor do rednega delovanja.

—š— **Št. Jurij ob j. žel.** V sredo 23. pret. m. je bil na tukajšnji deželni kmet. šoli sklep, združen z običajno slavnostjo. V imenu dež. odbora je prišel tajnik Narsberg, v imenu vlade okr. glavbar baron Müller; navzočih je bilo tudi več drugih odličnih gostov in nekaj kmetiškega ljudstva. Pred izpitom so si gostje ogledali vzorno gospodarstvo, lepe vrtove in lepo urejene hleve. Ob pol 11 uri se je pričela izkušnja, pred katero je podal ravnatelj Belle Lano poročilo v nemškem in slovenskem jeziku. Učenci zavoda so nato jako lepo odgovarjali na razna vprašanja svojih učiteljev, in izkazalo se je, da šentjurska kmetijska šola v desetmesečnih tečajih stori toliko kakor marsikatera druga v par letih. Ta šola nam vzgaja našo kmetiško inteligenco. Brez dvoma se

bo vpliv šole v doglednem času jasno kazal v vsem našem spodnještajerskem kmetijstvu. Ob sklepu so zapeli fantje cesarsko pesem in »Od Urala do Triglava«.

—š— **Vpisovanje učencev** v c. kr. samostojne nemško-slovenske gimnazijske razrede v Celju se vrši dne 16. t. m. od 8. do 12. ure dopoldne, in sicer od 8. do 10. ure v I. razred, od 10. do 12. ure pa v II., III. in IV. razred. Po vpisovanju v I. razred se vrše sprejemni izpiti.

—š— **Poročil se je** dne 4. septembra tovariš Ludovik Petrič, učitelj v Konjicah, z gospodično Kristino Bregantovo, učiteljico istotam. Čestitamo!

—š— **Ormoška slovenska štirirazrednica** je priredila 1. septembra t. l. prav lepo sklepno veselico. Obširni vzpored je vseboval deklamacije učencev in učenk vseh razredov. Šolarji srednje in višje stopnje so prav ljubko peli Kosijev »Il. venček narodnih pesmi«, najvišja stopnja je še uprizorila dve igrici; godba slov. gasilnega društva za ormoško okolico pa je pod izvrstnim vodstvom učitelja tov. Dom. Serajnika s svojim krepkim in preciznim igranjem jako povečala otroško veselje. Bogato pogoščenje otrok je omogočila sl. ormoška čitalnica in cenj. ormoške dame. Z zadovoljstvom se je opažalo pri veselici prav družinsko razmerje med mnogoštevilno navzočimi starši otrok in učiteljstvom, ki sme biti ponosno na svoje uspehe; saj je lahko vsak iz vzornega vedenja otrok sklepal že tudi na dober napredek. Tako je lepo in prav!

Goriške vesti.

—g— **Na c. kr. moškem učiteljsku v Gorici** (v S. Gregorčičevem Domu) bo vpisovanje za pripravnico v ponedeljek, dne 16., ter v torek dne 17. septembra, obakrat od 9.—12. dopoldne. — Pogoji za sprejem so: a) dovoljna telesna razvitost in mravna neprikornost; b) primerna predizobrazba; c) starost 14 let, od katere more deželna oblast izpregledati do šest mesecev. V prvi tečaj se ne bodo sprejemali novi gojenci, ker jih je bilo že dovolj (40) sprejetih meseca julija. Ponavljalni in naknadni izpiti se objavijo dne 16. in 17. septembra. V sredo, dne 18. septembra, bo za več zavod otvoritvena služba božja, v četrtek dne 19. septembra, pa se prične na vsem zavodu redni pouk.

—g— **Začetek šolskega leta na c. kr. ženskem učiteljsku v Gorici.** Dne 16. in 17. septembra od 8. do 12. ure predpoldne bo vpisovanje za gojenke učiteljske, za deško in žensko vадnico. Ponavljalni in naknadni izpiti bodo 16. in 17. septembra od 3. do 6. ure popoldne. Učenci in učenke za I. razred vадnice naj prinesejo: krstni in rojstni list, zdravniško izpričevalo, da so zdravi na obeh, o cepljenju koz in ubožni list. Vpisovanje se vrši: za III. in IV. razred slovenske deške vадnice v S. Gregorčičevem Domu (ulica Vetturini), za III. do VIII. razred deklške vадnice v Malem Domu (ulica Bertolini), za vse druge razrede pa na učiteljsku (Korso G. Verdi št. 3.) Slovesna družba božja bo dne 19. septembra ob 8. uri v cerkvi Sv. Ignacija na Travniku. V petek, dne 20. septembra, se začne redni pouk. Ponavljalni izpiti za otroške vrtnarice in učiteljice ročnih del se objavijo dne 22. septembra od 8. do 12. in 3. do 6. ure.

—g— **Mestne šole v Gorici** se otvorijo 16. t. m. Ta dan se otvorita tudi slovenski mestni šoli Podturnom in v Rožni dolini, nakar se slovenski starši posebno opozarjajo. Kdaj pa se bo otvorilo v Gorici toliko slovenskih šol, kolikor jih je res potrebno za slovenske otroke, še ni znano.

—g— **Državna pripravnica za učiteljsku v Podgori** je bila z ministrskim odlokom združena s c. kr. moškim učiteljskem v Gorici. Z istim odlokom je bila opuščena državna pripravnica v Sežani ter je bil nje voditelj službeno pridodeljen deški ljudski šoli »Šolskega Doma« v Gorici, katera rabi hkrati moškemu učiteljsku za vадnico, ki na ta način postane petrazredna. Pripomniti je, da gojencem z učiteljskem združene pripravnice ni treba delati posebnega izpita za sprejem v prvi tečaj, nego da zadostujejo končni letni izpiti. — V goriško pripravnico (v S. Gregorčičevem Domu) bo možno sprejeti do petdeset gojencev.

—g— **Na c. kr. pripravnici za učiteljsku v Tolminu** bo vpisovanje v ponedeljek, dne 16. t. m. Sprejmejo se zdravi gojenci, stari vsaj 13 let in pol. Pri vpisovanju se rabi krstni list in zadnje šolsko izpričevalo. Kdor misli prositi za državno podporo, naj prinese tudi ubožni list. Ubožni in pridni dijaki dobe šol. potrebuje brezplačno. Stanovanje in zdrava hrana mesečno 36 do 40 K.

—g— **Občni zbor društva furlanskih visokošolcev.** Kakor znano, je namestništvo pred kratkim razpustilo društvo furlanskih visokošolcev, ki so sedaj zopet ustanovili svoje društvo pod drugim imenom. Predsednikom je izvoljen g. Bfe-

zina, čigar ime pač žali vsako italijansko uho. V viharno aklamiranem dnevnem redu, protestirajo proti vladi, ker vzlic vsem obljubam noče prenesti slovenskega moškega učiteljskega iz Gorice, in se mu celo letos priklopi pripravnica iz Podgore; zahtevajo, da se že s prihodnjim šolskim letom odstrani ta zavod iz goriškega mesta. Na take dnevne rede ni vredno dajati odgovora, ne od naše, ne od strani — vlade.

—g— **Razpis natečaja za sprejem v zimske tečaje slovenskega oddelka deželne kmetijske šole in za podelitev podpor v znesku 24 kron mesečnih v svrhu obiskovanja omenjenih zimskih tečajev.** Od danes naprej do včevši 30. septembra tek. leta se vpisujejo prosilci za sprejem v prvi tečaj deželne kmetijske šole po sledečih določilih: 1. Sprejmejo se kmetiški sinovi posestnikov, ki dokažejo: a) da so dosegli normalno starost 16 let, ali pa da so pred kratkim zadostili vojaškemu službovanju; mladeniči, ki so neposredno pred naborem, se ne sprejemajo; b) da so v elementarnih predmetih zadostno podkovani, kar morajo dokazati s sprejemnim izpitom; c) da so bili vedno lepega moralnega vedenja in da so krepke fizične konstitucije, primerne za kmetiški poklic. 2. Pouk se razdeli na dve dobi po 5 mesecev, in sicer od 15. oktobra 1912 do 15. marca 1913. Kdor dovrši prvi tečaj z dobrim uspehom, ima pravico stopiti v drugi tečaj, ki traja ravno toliko časa. Koncem vsake učne dobe se bodo vršile javne preizkušnje, in koncem druge učne dobe se izdajo gojencem, ki dovrše drugi učni tečaj, odpustna izpričevala. 3. Gojenci se bodo poučevali v praktičnem kmetijstvu, v govedoreji, sirarstvu itd. Vadili se bodo v čitanju, pisanju računstvu ter se bodo vadili v rabi kmetijskega orodja v obrezovanju itd. 4. Značaj šole zahteva, da stanujejo gojenci v zavodu, kjer bodo prejemali brezplačno stanovanje brez perila. Za skupno hrano plačajo gojenci mesečno predhranitnino, ki se izračuna na podlagi celoletnega potroška za nakup jestvin in se razdeli na število prisotnih gojencev. Pri določevanju mesečne prehranitnine se bo oziralo na premoženjske razmerje manj imovitih gojencev. 5. Dvajseterim manj imovitim gojencem se podelje mesečne podpore po 24 K, po 120 K za 5mesečno dobo zimskega tečaja; kdor namerava prositi za te podpore, naj priloži prošnji ubožni list. 6. Postavni zastopniki gojencev imajo predložiti pisne in z dotičnimi listinami opremljene prošnje, (krstni list, zadnje šolsko izpričevalo, izpričevalo moralnega vedenja, ubožni list) deželnemu odboru do 30. septembra t. l. 7. S posebnim obvestilom se naznani dan sprejemnih izpitov in otvoritve tečaja. Glavni namen teh tečajev je seznaniti kmetovalce, kolone in male posestnike z modernim in racionalnim načinom kmetijskega obdelovanja vobče. Za našo deželo je ustanovitev označenih tečajev velike važnosti, zaradi česar se naprošajo vsi učitelji, posestniki in vsi tisti, ki jim je za izboljšanje kmetijstva v naši deželi kaj ležeče, da svetujejo sposobnim mladeničem, naj prosijo za sprejem v zimske tečaje.

—g— **Učiteljske vesti.** Dosedanji okrajni učitelj Drogenik pride za časnega voditelja šole v Bilje, in sicer za letos; okrajni učitelj je postal Mungerli; kot časna učiteljica v Černice pride König; za prov. učitelja v Grgar pride Radinja; kot suplentinja v Prvačino pride Brajda; za učiteljico ročnih del za Grgar, za Voglarje in za Trnovo je imenovana Madon. V časni pokoj enega leta je stopila učiteljica v Ozeljanu Eržen; Legović, učiteljica v Ajdovščini, je stalno vpokojena; zaradi bolezni je bil dovoljen nadučitelju v Kojskem Poberaju dvame-sečni dopust; Stepančiču je dovoljen iz istega vzroka tritedenski dopust; učiteljici Doljak se je dovolil 11dnevni dopust, da se udeleži evharističnega kongresa na Dunaju.

—g— **Knezonaškofijski konvikt v Gorici.** Naš sedanji knezonaškof je uresničil vročo željo kardinala Missie in dal je nemški tvrdki dva milijona na razpolago, da sezida ta konvikt in prostore za gimnazijo. Tvrdka iz Monakovega je v treh letih zgradila silno pristno tevtonsko stavbo na prijaznem griču enega izmed najlepših krajev goriškega okoliša. Med vilami, vrta in nasadi izgleda ta palača kot velika kasarna, impozantna sicer, a kasarna vendarle. Oporekalo se nam bo, da je zgradba jako praktična in v notranji ureditvi dovršena, a naše mnenje ostaja, da ne spada taka germanska arhitektonika v naše kraje in v tako okolico, da so z njo bavarski inženirji vsadili smreko med nasade oljk in lovora. Razen tega bi radi omenili kompetentne kroge, da ni bilo ravno treba klicati tuje tvrdke k nam, ko je pač vsem znano, da so naše stavbne firme za taka dela ravno tako sposobne kot one. Sedaj so se nastanili v tem zavodu patri jezuiti, ki že razpoši-

lajo na vse strani prospekte. Za sedaj bodo gojenci obiskovali državno gimnazijo v Gorici, a čim bo možno, preskrbe lastno gimnazijo s pravico javnosti. Ta bo torej četrta gimnazija v Gorici poleg slovenske, italijanske in popolnoma nepotrebne nemške.

Tržaške vesti.

—t— **Lška univerza.** Laški vseučiliščniki so imeli pred kratkim v Trstu zborovanje, na katerem so sprejeli resolucijo, ki ostro graja nastop laških poslancev, glede laškega vseučilišnega vprašanja. V resoluciji so laški vseučiliščniki odločno proti ustanovitvi juridičnega oddelka na tržaški trgovski akademiji, ker s tem bi bilo vprašanje laškega vseučilišča v Trstu za vedno pokopano. V resoluciji tudi ostro nastopajo proti vladi, češ, da hoče na tak zahrbtn način obiti laško vseučiliško vprašanje in zahtevajo od poslancev in od vlade, da pride v prihodnjem državnozbornem zasedanju zopet na dnevni red.

—t— **Imenovanje na slovenskih šolah v Trstu.** Vodstvo CMD je imenovalo dosedanjo voditeljico II. družbene deklške šole na Acquedottu, gospo M. Engelmannovo, za voditeljico deklške šole pri Sv. Jakobu, gospico R. Golijevo pa za voditeljico II. deklške šole na Acquedottu. Naučno ministrstvo je imenovalo c. kr. podučitelja F. Kosa in C. Petrovca za c. kr. učitelja; družbena učitelja, oziroma učiteljico I. Dimmika in A. Waschteta ter R. Golijevo in Hočevnarjevo pa za c. kr. podučitelja, oziroma podučiteljico.

—t— **Osebnosti vesti.** Ravnatelj tukajšnje višje realne Viktor Slop pl. Cadenberg je dobil naslov vladnega svetnika z oprostivjo takse. — Uradni list priobčuje imenovanje kateheta I. Tabaja v Gorici za pravega gimnazijskega učitelja.

—t— **Na c. kr. pripravnici za srednje šole na Proseku** se prične šolsko leto z upisovanjem novodošlih učencev dne 16. septembra. Ker se zaradi pretesnega prostora mora vsako leto mnogim učencem vstop zavrniti, se bo sprejemalo le take učence, ki so ljudsko šolo — glasom ljudskošolskega izpričevala — obiskovali s prav dobrim ali dobrim vspehom, na komaj zadosten uspeh se ne bo oziralo. — Učenci se imajo javiti v spremstvu staršev ali njihovih namestnikov; prinesiti morajo: šolsko izpričevalo, krstni list, izpričevalo zdravih oči in o cepljenju kozic.

Istrske vesti.

—i— **Premeščenja v šolski službi v Istri.** Nadučitelj Anton Urbančič je premeščen iz Boljunca v Predloko, nadučitelj Fran Ferjančič iz Predloke v Boljunec.

—i— **Razpisan štipendij.** Namestništvo razpisuje en državni štipendij v znesku 400 K za siromašne istrske mladeniče, ki nameravajo obiskati trgovsko šolo v Splitu.

Koroške vesti.

—k— **Učiteljske vesti.** C. kr. deželni šolski svet je imenoval učitelja Matijo Kreinerja v Arijah za nadučitelja v Koberci; kandidate Hermana Fürpassa za podučitelja v Heiseldingu, Romana Hütterja za podučitelja v Sv. Jurju na jezeru, Franca Kristofa za podučitelja v Vratah, Osvalda Moro za podučitelja v Spodnjem Ljubelu in Ferdinanda Schmidta za podučitelja v Malti, končno kandidatinjo Matildo Pollang za podučiteljico v Žabnici. — Prestavljeni so: učitelj Franc Schubert iz Glodnice na Krko, učiteljica Elza Langer iz Sv. Daniela v Bodensdorf in podučiteljica Terezija Schmitzer iz Steinfelda v Špital. — Za suplentinje so imenovani kandidati, oziroma kandidatinje Peter Hassler za Steinfeld, Herman Ibounig za Sörg, Hugo Krainer za Sv. Pavel pri Ferndorfu, Jožef Strassolnig za Sarnico, Maks Weissenbach za Špital, Avgusta Krainer za Goro in Elza Preschern za Tiggerče.

—k— **Nov domači umetnik.** Štajerski Slovenec, uradnik pri državni železnici v Beljaku g. Fr. Lamprecht, je proizvedel že celo vrsto lepih slik, ki so zbujele pozornost ljubiteljev, dasi so bile razstavljene anonimno. Sedaj je g. Lamprecht razstavil več svojih slik v hotelu Trabesinger v Celovcu, kakor: kompozicija iz beljaškega predmestja, Blače, Jezernica pri Beljaku, motiv iz beljaške okolice, partija ob Dravi spomladi, Markovičev mlin v Blačah, nuditeta, solnčni zaton ob Vrbskem jezeru, portret g. Tr. in 10 tihožitij. Slike ostanejo razstavljene do srede septembra. Par slik je že prodanih. Zeleti bi bilo, da si ogledajo slike naši strokovnjaki ter opozore slovensko javnost na mladega umetnika.

Priporočajte in širite naš list!